

Püspöki prédikáció

Textus: Építsetek házakat és lakjatok azokban, plántáljatok kerteket és egyétek azoknak gyümölcseit. Jeremiás 29,5

Meghatódva és megilletődve állok meg Egyházunk legmagasabb fóruma a ZSINAT előtt, melyet megtiszteltek kedves vendégeink, és megköszönöm azt a bizalmat, amit ismételten belém fektettek, midőn újraválasztottak egyházunk püspökévé, egy újabb hat éves ciklusra, hogy munkámat ott folytassam, ahol abba sem hagytam, s mely egyetlen célt szolgál, mégpedig őseinktől örökölt Unitárius vallásunk és Egy Istenbe vetett mélységes hitünk megtartása, és minél szélesebb körben való meg és elismertetése!

Mikó Imre néhai író, egykori tanárom, hívta fel figyelmünket, hogy soha ne feledjük azokat, akik előttünk jártak, akik magukat megemésztve, mint a gyertya utat és fényt mutattak, hogy a Jézusi evangéliumot és tanításokat követve, meglássuk azt az utat, melyen Isten közelébe juthatunk.

Pillanatnyilag az az eszménykép melyet elődeink Egyházunkról megálmodtak, mindmáig nem valósult meg, ezért a mai helyzet egy teljesen új egyházképet feltételez, melynek megvalósítása nem kis feladat és meggyőződésem, hogy nem is egyéni tevékenység, hanem igazi csapatszellemet feltételező munka, melyből mindenkinkegyaránt részt kell vállalnia, félretéve minden egyéni ambíciót és sértődöttséget!

Az elmúlt négy év során Egyházunk, és annak vezetősége mindent megtett, hogy méltóképpen képviselje anyaországi és Erdélyből áttelepült híveit a társadalom vallásérvölcsi életében. Igyekeztünk minden megjelenésünkben és minden megszólalásunkban megvédeni a nemzeti keresztény eszmeiséget és annak értékeit, el-lenszegülni azon hivatalos szemléletnek és megítélésnek, melyet ma markánsan határoz meg agyonhallgatott történelmi és magyar alapítású múltunk, mely szemlélettel szemben Hitvallásunk lényege a múlt tisztelete továbbá a Jézusi kettős parancsolat az Isten és emberszeretet.

Ezért mondta Bartók Béla a híres zeneszerző, aki önszántából lett unitárius, hogy: „A magyarság számára, talán a legsomorúbb, hogy az egyetlen magyar alapítású egyház, az Erdélyben a XVI. Században született unitárius – amely humanizmusával, a vallásszabadság 1568-ban kimondott törvényesítésével és haladó szellemével kiemelkedő lehetne – állandó szálfka volt a többi keresztény felekezet szemében. Ez gyakran ma is tapasztalható. Kis létszámuk miatt igen sokan nem is ismerik őket, és az időnként nyilvánosságra kerülő híradásokat idegenkedve vagy értetlenül fogadják”.

Sajnos igazat mondott a nagy zeneszerző, ugyanis akkor papírra vetett gondolatai sajnos ma is megfelelnek a valóságnak, lelkészeink és jómagam minden olyan tevékenysége ellenére, amivel arra törekedtünk és törekedünk, hogy az egyházunkról alkotott tévhitet eloszlassuk, annak történelmi elismertségét visszazerezzük. Az elmúlt tizenöt esztendő során három nagy egyéniség nyilatkozott pozitív módon egyházunkról és annak történelmi voltáról, a rendszerváltás első miniszterelnöke

Antal József, aki ezt írásban is megerősítette, a másik nem más mint a jelenlegi Köztársasági elnök Mádl Ferenc a pestszentlőrinci egyházközség templomában elmondott beszédében, és a harmadik a nagy történész mégpedig Nemeskürty István, egy gyászszertartás alkalmával a Farkasréti temetőben! Mindez nem panasz és nem zokszó, csak szomorú ténymegállapítás.

Drága édesapám, aki már nagyon régen nyugszik a Házsongárdi temetőben tanított meg azonban arra a hármas igazságra melyre eddigi életemet is alapoztam és jövőmet is alapozni kívánom, hogy – először – **a veszteséget nem jajveszékeléssel, hanem jól megfontolt kitartó munkával lehet csak jóvátenni, másodszor: – hogy ne keseredjünk el, mert nincs az a rossz, amiből valami jó ne származott volna, és harmadszor: – hogy bosszúállásra nincs**

soha semmi szükség, mert Isten és a természet gondoskodik róla, hogy a tornyok és a fák ne nőjenek az égig.

Egyházunk jövőképeének kialakítása a mai elvárásoknak megfelelően nem könnyű feladat, és annak jó irányba történő irányítása és befolyásolása mint azt már említettem csapatmunka, melyben számítok minden új tisztségviselő, a Zsinat, az Egyházi Képviselő Tanács és a lelkeszkar lelkiismeretes odaadó munkájára, mert csakis így tudjuk a kitűzött célokat megvalósítani.

Ezelőtt négy évvel, rengeteg célkitűzéssel álltam előttem ugyanezen a szószerken, célkitűzéssel melyekből van, ami megvalósult, de sajnos van, ami nem.

Éppen ezért nem szeretném nevesíteni elképzeléseimet, de ígérem, hogy mindent meg fogok tenni Egyházunk előmenetelének elősegítésében, ingatlanjainak visszaszerzésében, és a rászoruló egyházközségek megsegítésében.

Legfontosabb kötelességemnek tartom három – sokra hívatott – szórványegyházközségünkben az önálló imaház és lelkeszi lakás megszerzését és felszerelését. Elsődleges feladatunk kell, legyen a szórványhívek mielőbbi megkeresése, lelki gondozásuk elkezdése, mely gyönyörűsége de nagyon nehéz munkában továbbra is számíthatunk az Erdélyi testvéregyház azon tevékenységére, hogy mielőbb megküldi, az áttelepültek címeit.

Zsinatunk hosszasan tárgyalta, a magyarországi és Erdélyi Egyházak szervezeti közeledésének lehetőségét, és arra a következtetésre jutott, hogy mivel a két egyház egyesítése összetett jogi kérdéseket vet fel, egyeztetés útján annak azonban nincs elvi akadály, hogy nemzetközi viszonylatban a testvéregyházi kapcsolatokat generális zsinati, vagy egyetemes egyháztanács szintre emelje.

Hamarosan kezdeményezni fogom a Református testvéregyházhoz hasonlóan, hogy a világon bárhol is élő unitárius hívő tagja lehessen a Magyarországi Unitárius Egyháznak. Továbbra is feladatunknak tartjuk még szorosabba fűzni a hazai történelmi egyházakkal való ökömenikus kapcsolatunkat, azzal, hogy nem csupán a tagdíjak befizetésére kapjunk felszólítást, hanem arra is, hogy mi is teljes joggal és ne csupán meghívottként

vegyünk részt a tanácskozásokon és nem utolsó sorban az Okumenikus imahéten, melynek jövő évi megtartására már most felajánlom templomunkat! Biztosítani kívánjuk Egyházunk méltó megjelenését az írott és elektronikus médiában, még magasabb szintre emelni megújított sajtótermékünket, az Unitárius Életet, hogy az, minden ellenpropaganda ellenére is méltóan, és mindig a valóságnak megfelelően tükrözze Egyházunk eseményeit, melynek biztosítására hála istennek a legjobb biztosíték az új főszerkesztő személye!

Ami az ingatlanok helyzetét illeti, a Hőgyes Endre utcai ingatlanunk helyzete, sajnos nem úgy alakult, ahogy mi szeretnénk volna, de végre hála a Miniszterelnöki Hivatal Egyházügyi államtitkárságának megnyugtató megoldást született olyan értelemben, hogy visszakaptuk az ingatlan általunk használt helyiségeit, vagyis az épület 25%-át, pedig erre az épületre és annak helyiségei visszaszerzésére nagyon nagy szükségünk lett volna, egy missziós-központ létrehozása, és a szolgálati lakások biztosítása érdekében. Ezen ingatlan, vagyis a Nagy Ignác utcai ingatlan helyzete mindmáig nem rendeződött, de úgy érezzük, hogy a megoldás már nagyon közel van, csupán egy kis jóakaratra van szükség, de ha véletlenül mégis csak tévednénk, még mindig van hely tarsolyunkban az ígéretnek számára. Dum spiro, spero!

Mint ismeretes nekünk unitáriusoknak ismertetőjelenk a tolerancia és a másság elfogadása, hiszen mi is a másságot képviseljük a kereszténységben. A mai posztmodern korban, melyben élünk rengeteg változásnak vagyunk szemtanúi, ezért mindent meg kell tennünk, hogy a harmadik évezred le ne sodorjon az istenkeresés, az egymás megértésének és az egyházi fejlődés útjáról. Azonban minden Gondviselő istenünk kezében van, hiszen Ő az idő, ő a múlt a jelen és a jövő!!!

A mindenkori jelen napról-napra, percről-percre morzsolódik múlttá. Azon ember számára, aki tudatosan éli és tervezi életét, azonban ez a folyton múlttá morzsolódó jelen a jövő alkatrészt is képezheti. Múltratekintés nélkül nem ítélnéljük meg a jövőt. A boldogtalan ember és társadalom, vagy szervezet, nem tesz mást, mint várja, hogy a jelen múlttá fakuljon! Ismét elmúlt, eltelt egy nap, sóhajts fel az életét céltalanul élő ember, vagy: „a mával is fogyott a földi kín”, mondjuk Arany Jánossal.

A hívó ember a múltat a jövő gyökerének tekinti. Így lesz a történelmi múlt a jövő meghatározó pillére. Múlt, jelen és jövő között egység van. Aki ezen egységet szétbontani próbálja, annak a jövő zavaros időszakká változik, „mert a dolgokat csak azután ítéltetted meg, ha már megtörténtek” (Ionesco).

Társadalmak, egyházak, civil szervezetek ma már nem szívesen tanulnak a múltból, így a történelem nem lehet tervezési alap, hanem menekülés a sivár jelenből, az örökös öngazolásba. Ha úgy érezzük, hogy jövőnk nincs, legalább a múlt vigasztaljon.

En azt mondom, hogy az ifjúság a jövő, ezért kell nagy hangsúlyt fordítani az ifjúság vallás-erkölcsi nevelésére, a konfirmációra, mert negyedszázad múlva olyan lesz a társadalom, az egyház, mint amilyenek az ifjúságot neveljük. Miközben azt tapasztaljuk, hogy ha mindinkább megszűnik az erkölcsi nevelés, az anyanyelv ápolása, a művészet és a történelem ismerete, annál inkább bomlik fel a rend, s tőr magának utat az agresszió a féktelen ösztönök, és a pénz uralma. Sajnos manapság mind többen hiszik meggyőződéssel, hogy az ország lakosságát azzal tudják boldogabbá tenni, ha sikerül visszaszorítani az anyanyelvet, az önértet, az erkölcsöt, és sikerül minket is beolvasztani a nagyvilág nemzetközi szürkeségébe.

Unitárius Egyházunk élén nekünk újonnan megválasztottaknak, az egyetemes lelkészi karnak, de híveinknek is nincs más választásunk, mint, hogy kezünkbe vegyük jövőnk tervezését, - hogy értelme legyen az életnek, születésnek és halálnak, értelme legyen a világnak, hogy megtaláljuk azt a tökéletes rendet, ami felé érdemes törekedni, hogy megtartsuk őseinktől örökölt tiszta Egy Isten hitünket, és magyar alapítású vallásunkat. Ne bízzuk jövőnk tervezését valami nemzetközi akaratra, és vegyük már észre, hogy a jövőt nem jósolni, hanem tervezni kell!

William Morris angol festő mondta: „Amelyik társadalom, közösség, vagy szervezet nem nyújt kellő alkalmat minden egyes tagjának hite és képességei teljes gyakorlására, az elfeledte az élet célját és nem egyéb pusztaságnak zsarnokságnak!” Ettől óvjon Istenünk. **Építsetek hát házakat és lakjatok azokban, plántáljatok kerteket és egyétek azoknak gyümölcsseit.**

Amen!

Üdvözlő beszédek

A beiktatott püspök üdvözlése rendjén elsőként az újonnan megválasztott főgondnok, **Elekes Botond** emelkedett szólásra.

A lelkészi kar részéről rangidős lelkészünk **Kelemen Miklós** köszöntötte az új tisztségviselőket.

Felhívta a figyelmet az egyházi élet meglévő nehézségeire. Kiemelte, hogy az elvett egyházi javakat mi unitáriusok még mindig nem kaptuk vissza, ennek érdekében az új vezetés tegyen meg minden tőle telhetőt.

Sajnálattal állapította meg, hogy ifjú lelkészeink nehezen illeszkednek be az itteni egyházi életbe. Emlékeztette őket lelkészi esküjükre, elhivatottságukra.

A kitűzött feladatok elvégzéséhez Isten áldását kéri vezetőkre, vezetettek egyaránt abban a reményben, hogy unitárius elődeink útján járassunk tovább.

Szabó Árpád erdélyi unitárius püspök betegsége miatt nem tudott megjelenni.

Andrássy György az Erdélyi Unitárius Egyház nyugalmazott főtanácsosa üdvözölte az új tisztségviselőket.

Dr. Mádl Ferenc a Magyar Köztársaság elnöke elfoglaltsága miatt levélben üdvözölte az ünnepi zsinatot.

Egyed Albertné főtanácsos Gulyás Kálmán államtitkár levelét olvasta fel.

Dr. Ladocsi Gáspár püspök hozta el a **Katolikus Egyház** üdvözlését az ünnepi zsinat részére. Szavait főként Rázmány Csaba püspökhöz intézte. Útravalóul három fogalommal jelölte meg a püspöki út lényegét: **A püspök legyen ékesség:**

1. A Kárpát-medencei iskolák ékessége
2. Hazánk ékessége
3. Egyházának ékessége

Kívánta, hogy a püspöki út abban a Szent Ágoston-i gondolatban teljesejék ki, hogy inkább hasznára legyen az embereknek, mint előjárója egy közösségnek.

A nehézségek leküzdéséhez a Krisztustól kapott Isten- és emberszerető örökséget kívánta nemes eszközül beiktatott püspökünknek.

Dr. Nagy Sándor világi elnöke képviselte a magyarországi **Református Egyházat**.

Üdvözlésében elsőként említette, hogy bár először van ebben az unitárius templomban, megindítóan szépnek találta, hogy puritán közös építészeti elemeket, ha-

sonló liturgiát és reformátusok által is énekelte dallamokat talált itt.

Gondolatait a Bizalom, Részvétel és Felelősség hármas egységében fogalmazta meg az ünnepi alkalomból. Kiemelte, hogy a választás eredményei, az elfogadás és tartózkodás aránya sikeres továbbhaladási lehetőséget ad a régi vezetőknek, és az újonnan megválasztott tisztségviselőknek új, még el nem végzett feladatok lehetőségét rejti.

A következő időszak sikerességének egyik záloga, hogy a gyülekezet felsorakozzék az új vezetés mögé, melyhez Isten áldását kérte.

Dr. Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi felekezete országos gyűléséről érkezett, s magával hozta világi vezetői jókívánságát is.

Beszédében meghatottan emlékezett meg egykori püspökünkről, Józsan Miklósról, aki annak idején nem szavazta meg a Parlamentben a zsidótörvényeket.

Felidézte, hogy ebben a templomban tartott előadást tudós főrabbi előde, Kecskeméti Lipót, aki később a hitlerizmus áldozata lett.

Az „Unus est Deus” unitárius jelmondat és a zsidóság főimádságából idézett „Halljad Izrael, az örökkévaló a mi Istenünk, az Örökkévaló egyetlenegy!” mondat összekapcsolásának jegyében köszöntötte a főrabbi az unitárius egyház új tisztségviselőit és az egész unitárius gyülekezetet.

* * *

Tisztelt Ünnepi Zsinat!

Szeretettel **köszöntöm valamennyiüket, megkülönböztetett tisztelettel köszöntöm Rázmány Csaba püspök, Elekes Botond főgondnok, Balázi László egyházi főjegyző és Pálffy László helyettes főgondnok urakat**, akiknek régi-új tisztségükbe iktatására kerül sor. Felszentelése alkalmából külön örömmel köszöntöm **Máté Ernő lelkész** urat.

Úgy hiszem, hogy emberileg sokszor kiüresedett világunkban a hit nem értéktelenedhet el, hanem különösen fontossá kell válni. Ezért becslöm nagyra az egyházak tevékenységét, közöttük az unitárius egyházét, mely a történelem során öt évtized megpróbáltatások ellenére, Dávid Ferenc alapító püspök halálának 425. évében is fáradhatatlan buzgalommal folytatja tevékenységét.

Az Evangéliumba foglalt üzenet elvei nemcsak hitünket, hanem kultúránk, erkölcsi normáink, értékrendünk alapjait is meghatározzák. A béke és a jó akarat, egymás megértése, a megbocsátás képessége, a rászoru-

lók segítése, az igazságosság gondolata az egyetemes értékrend alapvető eleme. Az unitárius egyház is ezeket az eszméket hirdeti. Ezek minden ember számára alapvetően fontos értékek. Bennük összehatalálkozhat minden vallás, minden felekezet, hívők és nem hívők. Nemcsak az egyének, hanem közösségeik, a nemzet és a nemzetek számára is csak ezen elvek jegyében remélhet az ember szebb, humánus értékekben gazdagabb jövőt. Ezért olyan fontos közös, az emberiség javát célzó munkálkodásunkban az unitárius egyház részvétele is.

Erre a közös munkára, közös hitre gondolva kívánom Önöknek, hogy Isten áldása kísérje a Magyarországi Unitárius Egyház munkásságát, melynek igazgatásában jeles szerep hárul a most beiktatandó tisztségviselőkre!

Budapest, 2005. május 12.

Mádl Ferenc

Főtisztelendő Püspök Úr, tisztelt Főgondnok Úr! Főjegyző Úr, Helyettes Főgondnok Úr!

Köszönettel vettem Ünnepi Zsinatukra szóló meghívásukat, de sajnos más, korábban vállalt kötelezettségem miatt az ünnepi alkalmon részt venni nem áll módomban. Engedjék meg, hogy így levélben köszöntsem Önöket.

Számunkra, akik a Magyarországon működő egyházakkal való kapcsolattartásért hivatalból viselünk felelősséget, mindig öröm, ha ünnepelni hívnak bennünket. Így van ez ezen a jeles napon is, amikor sor kerül a Magyarországi Unitárius Egyház újonnan megválasztott tisztségviselőinek ünnepélyes beiktatására.

Szükségünk van ünnepekre, ünnepi alkalmakra családban, közösségben, a munkánk során. Manapság gyakran tapasztaljuk a kísértésnek azt a megjelenési formáját, hogy az ünnep, a csend, az Istenre figyelés unalmas, nincs belőle semmi hasznunk. Időpocsékolás, márpedig az idő pénz.

Az ünnepet tekinthetjük egyfajta magaslatnak is, ahonnan hátra is, előre is kilátás nyílik. Ünnepek

nélkül elveszthetünk a hétköznapi sűrűjében, de általuk hétköznapi munkánk is más értelmet nyerhet.

Az ünnep értünk van, minket emel ki a munka és a fáradtság verméből, emlékeztet a múltra, megnyitja előttünk a jövő reményét, a pillanat helyett az örökkévalóságot. Az ünnepet nem mi eszeljük ki, hanem ajándékként és feladatként kapjuk. Meghívásként és bátorításként.

Kívánok a magam és az Egyházi Kapcsolatok Államtitkárságán dolgozók nevében a most beiktatott vezetőknek erős hitet, elszánnást. Atyafiságos lelkületet és lendületet a következő időszak terheinek viseléséhez.

Végezetül hangozzanak el az egyházalapító Dávid Ferenc szavai: „Nincs olyan keresztény, kinek az Isten annyira lelket nem adna, hogy a szentírásból nem érthetné, mi szükséges az Ő üdvösségére. Csak a szentírást meg ne vesse, mert igaz a Krisztus ígérete: Keressetek és találtok, zörgessetek és megnyitattik néktek.”

Budapest, 2005. május 20.

Dr. Gulyás Kálmán